

Janerik Larsson om SKAPANDE OCH BEVAKANDE FÖRETAGARE

Det är inte ofta som en svensk entreprenör är julhelgens främsta TV-attraktion, men det blev Ivar Kreuger tack vare Lars Molin julen 1998. I serien speglades det för näringslivet så särskiljande draget mellan skapande och bevakande.

Roland Fagerfjälls *Företagsledarnas århundrade* (del 1 1997, del 2 1998, Norstedts) är ett storverk som verkligen varmt kan rekommenderas. Här handlar det mest om alla de direktörer som har slitit med företagandets vardag. Författaren har grävt djupt i historisk dokumentation och ger därmed ett ovärderligt bidrag till den hittills blott bristfälligt skildrade svenska 1900-tals-historien – den del som inte handlar om hur socialdemokratiska och i någon marginell mån andra politiker skapade det svenska välståndet. (I denna tidskrift behöver man väl inte sätta ut citationstecken kring ordet skapande?)

Fagerfjäll tecknar porträtt av hårt arbetande men i övrigt föga spännande gestalter. Det är säkert en sann bild av den svenska företagsledarkåren som naturligen har präglats av inte minst Wallenbergsfärens hårda kontroll och ointresse av konkurrens.

Marika Ehrenkrona har i *Passion för teknik – om drivkrafter inom Ericsson Radio Access* (Ekerlids, 1998) skildrat framväxten av ett svenskt snilleföretag som sedan togs över av jätten Ericsson. Mobiltelefonins historia hör till de mest spännande moderna industrisagorna vid sidan om Internet. Ehrenkrona har med sitt porträtt av skaparna bakom det som idag är Ericsson Radio Access givit ett viktigt bidrag till den berättelsen.

Företags intresse för sin egen historia tycks glädjande nog hålla på att öka. Ett ovanligt intressant exempel på detta är Tetra Pak. Peter Anderssons och Tommy Larssons *Tetra – historien om dynastin Rausing* (Norstedts, 1998) har uppenbart tillkommit utan att vara förankrad hos ägarfamiljen. Däremot bygger den i hög grad på en dagbok som förts av en mångårig medarbetare i företaget, Erik Torudd. Den är kanske hårt vinklad, kanske bitvis missvisande, men jag tror ändå att det är viktigt att det skrivs om företags utveckling, om dess problem och framgångar.

Minst lika spännande läsning är Lars Leanders *Tetra Pak – visionen som blev verklighet* som företaget gav ut 1995. Hösten 1998 kunde den intresse-

rade utan kostnad rekvirera den från företaget. Det var en generös gåva till den läsande svenska allmänheten som det finns all anledning att göra honnör för. Leander skildrar Tetra Pak inifrån och gör det genom att förmedla glimtar som har en helt annan bredd än den bild Andersson/Larsson förmedlar.

En företagsledare som ständigt nämns som världens främste är General Electrics Jack Welch. Journalisten Robert Slater har skrivit flera böcker om Welch. Den senaste är *Jack Welch and the G E Way* (McGraw-Hill, 1998).

Jag läste den under en flygning från New York till Stockholm i höstas. Det är en lättläst bok, men åtminstone jag har ännu inte funnit någon sk managementbok som verkligen väcker mitt hela intresse. Slaters bok är överfylld av managementlitteraturens alla plattityder, här givetvis kompletterade med alla de plattityder som hör hemma i just amerikanska böcker om företagsledare.

Företaget som Thomas Edison grundade var 1997 nr 1 för andra året i rad på *Business Weeks* lista över världens största företag (dvs störst marknadsvärde). I USA har GE varit det största företaget sedan 1993. Under Welch snart 20 år på VD-stolen har företaget strukturerats om i grunden, nästan halverat antalet anställda, gått från att vara främst amerikanskt till att bli ett i grunden internationellt företag, skurit bort byråkrati och lågproduktiva delar, gått från produktion till service. Något av detta förmedlar Slater, men i allt väsentligt är det en annan bok som tecknar en spännande och intressant bild av företaget och dess ledare. Jag misstänker att författaren till den boken inte heter Robert Slater.

I *Fortune* (January 11) heter det i en artikel om Welch att när han pensioneras under 1999 kommer han, som det ser ut idag, att ha skapat 200 miljarder dollar i nya värden för GE:s aktieägare: "That would be the biggest financial legacy in the history of capitalism".

Det kan man kalla en historia värd att berätta!

Janerik Larsson (janerik.larsson@gsinfo.se) är författare och VD för Gamla Stans Information AB.